

Motion till riksdagen 2021/22:1612

av Peter Helander och Per Åsling (båda C)

Garanterad samhällsservice

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av förutsättningarna för att inrätta en servicegaranti i hela landet som ger varje medborgare i Sverige en fungerande grundläggande service på ett rimligt avstånd och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Globaliseringen ställer nya krav på vårt samhälle. Vi rör på oss mycket mer i världen, upplever mer och lär oss mer av andra. Vi har bättre levnadsstandard, våra barn har en bättre skola och fler studerar vidare. Samtidigt förändras samhällsservicen och den kommersiella servicen på många orter i landet. På 50 år har vi blivit två miljoner fler i Sverige samtidigt som många orter tappat mer än hälften av sin befolkning. Sveriges tillväxt har ett tydligt mönster. Det är kring centralorter som den koncentreras. År 1970 bodde 63 procent av befolkningen i tätorter med fler än 5 000 invånare, i dag bor 71 procent av befolkningen så. Under motsvarande period har invånarantalet i storstäderna Malmö, Göteborg och Stockholm ökat från 1,7 miljoner till 2,5 miljoner. När orter tappar befolkning blir resultatet att butiker läggs ner, bankkontoren blir färre och arbetsförmedling, försäkringskassa och polis centraliseras. Det gör det allt svårare för företag att etablera sig och rekrytera nya medarbetare, och det minskar ortens attraktionskraft för nyinflyttning och turism. Det är inte bara att orter tappar sin befolkning som orsakar detta. Det har under lång tid pågått en centralisering av verksamhet som märkligt nog leds av det offentliga Sverige.

För att möjliggöra för fler att bo på landsbygden är det angeläget att stärka dess boendemiljöer. En attraktiv boendemiljö innebär att fler lockas att bo och bygga i alla delar av landet. Flera gånger tidigare har riksdagen försökt förändra strandskyddslagen för att ge möjlighet till ett strandnära boendeläge och därmed ett attraktivt boende utan att lyckas. Det finns tecken som tyder på att tillämpningen kan skilja sig åt i län med likartade förutsättningar. Därför behöver ytterligare steg tas, i fråga om både regelverk

och tillämpning, för att öka möjligheten att bygga i attraktiva lägen i landsbygdsområden. Att se över strandskyddslagstiftningen ingick i januariavtalet, och det kommer förhoppningsvis skapa bättre förutsättningar för att skapa attraktivitet på landsbygden.

Att ha tillgång till en fungerande grundläggande service på rimligt avstånd är en förutsättning för att man ska kunna och vilja bo och verka på en ort. Tillgången till samhällsfunktioner och tjänster måste ha en lägsta nivå. Ett första steg är att förverkliga den rapport om myndigheternas service i samverkan som Statskontoret har presenterat. Det är också angeläget att myndigheter och offentliga företag tar ett ansvar för tillväxt och utveckling i hela landet. Därför bör alla beslut föregås av en konsekvensanalys för att därmed landsbygdssäkras.

Varje invånare i Sverige har ett grundläggande ansvar för sitt eget liv, men det omgivande samhällets uppgift är att ge förutsättningar för varje människa att växa och utvecklas utifrån sina egna förutsättningar. Därför ska varje medborgare med permanent hushåll i Sverige ha en garanterad tillgång till vissa grundläggande servicefunktioner.

När allt fler servicefunktioner och tjänster i samhället blir digitala måste alla medborgare ges samma förutsättningar till elektroniska kommunikationer. Att alla ska få möjlighet att koppla upp sig handlar om demokrati, om likvärdiga konkurrensvillkor och om rättvisa. Företag och hushåll i alla delar av landet ska kunna dra nytta av de möjligheter som tillgång till ett kraftfullt fungerande bredband i världsklass med hög överföringshastighet ger. Den digitala tekniken kan förbättra människors vardag och därför måste tekniken vara tillgänglig för alla, i hela landet och i alla livets skeden. Utgångspunkten är att elektroniska kommunikationstjänster och bredband i första hand ska tillhandahållas av marknadens aktörer i fungerande konkurrens. Statens uppgift är främst att skapa goda förutsättningar för marknaden och undanröja hinder för utveckling. Men i områden där det saknas förutsättningar för marknadsmässig utbyggnad är det nödvändigt att offentliga insatser används för att stödja lokala initiativ. När marknaden inte räcker till träder de statliga och andra offentliga åtagandena in. Det krävs också en uppföljning av mobiltelefonoperatörernas utfästelser om täckning.

Tillgång till fungerande infrastruktur i form av mobiltelefoni och bredband är en förutsättning för att digitala betalsystem ska fungera. Eftersom bristerna är stora på många ställen i landet är en fungerande kontanthanteringskedja en nödvändighet. Den statliga Riksbankskommittén har lyft frågan och behovet av att stärka och förbättra tillgången på kontanter. Det är av största vikt att intentionerna och förslagen i kommitténs betänkande från våren 2018 genomförs.

Att det krävs bra fysisk infrastruktur i form av vägar och järnvägar för att människor ska kunna bo och driva företag i hela landet är en självklarhet. Där infrastrukturen är god där utvecklas samhället och där skapas tillväxt.

På den glesa landsbygden kan behoven vara störst. Långa avstånd och glest mellan hushållen skapar problem. Vi föreslår därför att förutsättningarna för att inrätta en servicegaranti i hela landet utreds.

Peter Helander (C)

Per Åsling (C)